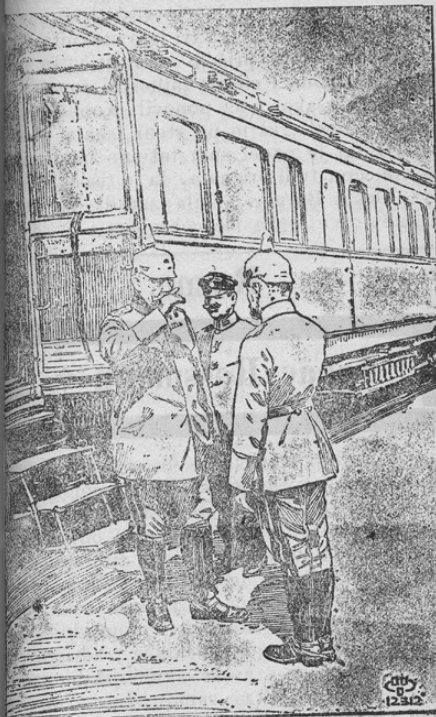

Hindenburg.

Begleitwagen Hindenburgs durch General von Gallwitz.

Znameniti nemški general Gallwitz ozdravlja najpomembnejšega vojskovodje svetovne vojne, nemškega feldmaršala v Hindenburga ob priliki nekega železniškega potovanja.

Politični utrinki.

Laške firme pod prisilno oskrbo.

Trgovinsko ministerstvo je sledeča iz kraljevine Italije izvirajoča podjetja postavilo pod prisilno oskrbo: Engelbert Castellani, izdelovanje žice, žaga, gostilna v Straßburgu na Koroskem; bratje Seravalli, podjetje za umetni kamen in betonske zgradbe v Ljubljani; Jožef Rossi, veletrgovina z vinom Zagorju ob Savi; Fratelli di Lenardo, trgovina z južnim sadjem in sardinami v Gradcu; Anton di Lenardo, mešana trgovina v Gradcu; Simon di Lenardo, mešana trgovina v Gradcu; Angel Eustachio, pekarna v Gradcu. — Konečno se je vendar te Italijane vzelo pod državno kontrolo, čeprav je prišla ta odredba po večletni vojni proklete pozno. Naši sovražniki niso mnogo gledali na razna mednarodna prava, marveč so takoj pobasali, kar je bilo našega v inozemstvu. Pri nas pa se je pustilo italijanske lopove „kšefte“ delati, milijone zbirati in se jim je baje celo od neke štajerske oblasti podelilo javne dobave, čeprav so imeli na svojih trgovinskih pismih geslo „Avanti Savoia!“ natiskano. Oj ti otroška avstrijska doborota! Pa še nekaj: ali vlada ni čitala svoječasne velezanimive članke ravnodušnega nemškega poslanca Steinwenderja? Kaj, ko bi se tudi tiste velike Italijane, ki zbirajo v vojni milijone od naših avstrijskih žuljev, za usesa prijelo? Kaj, ko bi se vprašalo pri velikih železnicah, rudnikih, bankah, koliko je tam akcijonarjev, ki so pristojni v nam sovražno inozemstvo?... To bi bilo velezanimivo, kajti patrijotizem konečno ni zasebna stvar reveža, marveč se tudi pri velekapitalu ne sme nehati!

Slovenske učne knjige.

„Slovenski narod“ poroča, da cenzura s slovenskimi ljudsko-šolskimi učnimi knjigami ni mnogo drugače ravnala, nego s češkimi. Mnogo sestavkov se je črtalo, ker se je v njih rusko vojaštvo ali ruska dežela hvalila, ali pa usodo slovenskega ljudstva objokavalo ter svojo žalost glede „neprostosti“ Jugoslovnanov izražalo... Tako jamra „Slovenski narod“, glavno glasilo slovenske „intelligence“, ki zdaj popolnoma pod komando strastne po-

litikujoče duhovščine nejasni bodočnosti nasproti plove. Mi gotovo nismo prijatelji cenzure, ker smo njene čudovitosti že dostikrat na lastnem telesu občutili. Ali cenzura je danes nekako branilno orožje države proti notranjim sovražnikom. Zato ni čuda, ako ne pusti v knjigah, ki so vendar določene za nedolžno, ubogo šolsko deco, vzgajati duha mržnje, sovraštva proti Avstriji. Država vendar ne more dovoliti, da se v njenih lastnih šolah vzgaja protiavstrijski duh. Slovenski voditelji naj bi raje gledali, da se slovenska deca vzgaja v patrijotičnem, avstrijskem duhu, da se hvali junaštva avstrijskih vojakov, ne pa ruskih, da se popisuje lepote avstrijskih dežel, ne pa one ruskih pokrajin, — potem bi ne bilo treba ljudsko-šolskih knjig konfiscirati... Kadar se kaj takega resnično reče, kakor zdaj mi, kričijo prvaki seveda takoj, da smo „denuncijanti“. Ali gospodje prvaki, vi ste najbolj kompromitirali ubogo slovensko ljudstvo, vaš blazni srbo- in rusofilski fanatizem je to ljudstvo najbolj „denunciral“. Zato povejte enkrat, ali ste za Avstrijo ali proti njej? To je edino vprašanje in s tem vprašanjem se je treba pečati, ne pa s psovkami in lažmi. Šolsko deco s panslavizmom zastrupljati, je naravnost hudobno. Ljudje, ki se danes šopirijo in puščajo plačati v dobrih avstrijskih službah, spravili so že mnogo mladih, neizkušenih slovenskih dečkov in mladeničev v nesrečo. Zdaj naj vsaj ponehajo z zastupljanjem nedolžne ljudsko-šolske dece!

O srbsko-hrvatsko-slovenskem kraljestvu.

List „La Serbie“ („Srbija“), ki je pisan v francoskem jeziku in zastopa cilje jugoslovanstva, govori v eni svojih zadnjih števil o konstitucionalni organizaciji bodočega jugoslovanstva kraljestva. To kraljestvo bode sestavljeno od enega samega, tri imena vodečega naroda (namreč od Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so po jugoslovanških nazorih „en narod“). Konstitucionalna podlaga te države bode v Korfu med srbsko vlado in jugoslovanским komitejem sklenjena deklaracija določila; v tej deklaraciji se konečno sklepa združenje teh treh narodov, ki trpijo pod avstrijskim jarmom (!!!), v en sam narod, in sicer na ta način, da bodo tvorili v bodoče, združeni s Srbijo, eno samo, neodvisno demokratsko nacionalno državo. Izjava jugoslovanškega komiteja, v katerem govorijo najodličnejši zastopniki teh treh bratskih narodov (kdo so ti zastopniki?) ter med komitejem in srbsko vlado sklenjena pogodba glede združenja „jugoslovanških“ narodov s Srbijo, je jasno spričevalo, da imajo jugoslovanški narodi resno voljo, biti prosti in otresti se vsake tuje vlade... Tako piše glasilo „jugoslovanstva“, list „Serbie“. Morda se nas bode zopet za „denuncijante“ psovalo, ker to omenimo. Ali „Serbie“ je ravno glasilo „jugoslovanstva“ in — ker izhaja v inozemstvu — pove tudi resnico o ciljih tega „jugoslovanstva“. Prvi nas delajo ti gospodje „Jugoslovani“ še za prave pristaše Avstrije, se prilizujejo celo našemu junaškemu cesarju; v listu „Serbie“ pa kažejo svoje pravo lice: protiavstrijsko lice! Kdor je torej za „jugoslovanstvo“ ideje, ta je vključ vsemu zavijanju prvaških listov za razrušenje naše avstrijske domovine!

Italijanski minister o vojnih ciljih.

K.-B. Lugano, 8. oktobra. Italijanski minister propagande Comandini imel je v Ceseni govor glede potrebe obdržanja vojne odporne sile. Sovražniki (to smo namreč mi! op. ur.) želijo takojšnji zapričetek diplomatskih razprav; ali četverozveza in zlasti Italija se ne pustijo vjeti in ne odložita orožja. Avstro-Ogr-ka namerava menda sledeče doseči: mir brez aneksij z Rusijo, last Lovčena, jerobstvo nad Albanijo, izginjenje Črnogore, svobodo donavskih izlivov, neposredno zvezo z Bolgarijo, varstvo proti Srbiji. Italija pa hoče s silo ji odvzete sinove zopet k sebi spraviti in zato dežele, ki nosijo vidno znamenje „italijanstva“, „nazaj dobiti“; na-

dalje pa zahteva Italija tudi prostost svojega morja, varstvo pogojev svojega obstoja in svojega napredujočega razvitka.

Vse to besedičenje je naravnost nesramno izzivanje. Italija ni v tej vojni ničesar opraviti imela. Nasprotno, — bila je z desetletja dolgo zvezo z Avstro-Ogrsko naravnost dolžna, nam pomagati. Italija pa je svojo zapriseženo zvezo kakor navadni kalabriški ropar prelomila in se postavila na stališče navadnega izdajalca. Zato pač poštena država s to Italijo ne more sklepati pogodb, ne more jo smatrati za poštenjaka, marveč sramotilno se mora vsakdo od nje obrniti, kakor se je vsakdo od Judaža obrnil... Tako stoji stvar. Prejalislej prišel bode obračun z italijanskim Judežem!

Kaj je na tej stvari?

Dunajski list „Information“ je v splošnem jako ugledno glasilo. Tudi slovensko-prvaško časopisje je to glasilo vedno hvalilo in rešpektiralo. Zdaj nakrat je pričel „Slov. narod“ divjo gonjo proti „Information“. Zakaj? Ta list je strogo avstrijskega mišljenja in se ne dà zlorabljati za protiavstrijske „jugoslovanstvo“ ideje. In v eni zadnjih števil je odkril sledečo zanimivo dogodbico: V ljubljanskih slovenskih krogih je znano, da je umrl tržaški publicist M. Kristofič letos marca meseca svojemu prijatelju znanemu hrvatskemu pisatelju Ivanu Androvič v Trstu izročil manuskript s pripadajočimi dokumenti, ter ga je naprosil, da ga naj objavi, da obnovi njegovo čast. Kristofič je to potrdil pred svojo smrtjo pred štirimi meseci, pred pričami in pismeno. Dotično pisanje se nahaja v rokah nekega ljubljanskega publicista. Manuskript, katerega naslov se glasi: „Patrijotizem tržaških Slovencev in njihov politično-kulturni boj s posebnim oziranjem na irendentizem ter?... Z dokumenti podprte obtožbe vsebujejo važne dokumente, ki spravljajo delovanje in patrijotizem tržaških Slovencev, ki so v bogemu Kristofiču do zadnjega momenta grenili življenje, v jako slabo luč ter hudo kompromitirajo voditelje slovenske stranke (dra. Bybara, dra. Slavika, dra. Wilfana itd.) Mi vemo, da bi mogla publicista Muniha in J. Kušar v Trstu o tem kaj povedati. Zadostovalo bi se spomniti na epizodo z drjem. Stangerjem pret petimi leti v Narodnem domu. Ker bi bila objava teh dokumentov povzročila velik škandal, je, kakor se v slovenskih krogih pripoveduje, g. Androvič manuskript in dokumente uničil. Spravili bi radi to zadevo pred javnost, da opozorimo, kako je politični horicent med Ljubljano in Trstom pokrit s točonosnimi oblaki. Tu in tam se že zabliska.“

Tako piše ugledni list „Information“. Cela stvar je za pametnega človeka precej jasna, — posebno za takega, ki pozna „politiko“ ljubljanskih in tržaških „narodnjakarjev“. Časopisje prvaštva à la „Slov. narod“ skuša sicer celo zadevo smešiti, ali pa kot „novo veliko intrigo“ zoper „jugoslovanstvo“ označiti. Tako zavijanje pa za javnost nima nobenega pomena. Proč s krinko, gospodje! Prizadeti publicisti naj povejo, koliko je na tej vesti resnice, kajti vbogi Kristofič ne more več v grobu govoriti. Kaj je torej s tem „patrijotizmom“ one panslavistične gospode, ki je v mirnem času s Srbi ljubkovala, ki pa danes pri vsaki drugi besedi Habsburžanom „živio“ vpije, samo da bi svoje tajnostne cilje prikrla? Proč s krinko, prvaški gospodje, ako imate pogum!

Prvo italijansko letalo na Spodnjem Štajerskem.

Letalo sežgano, laški letalci vjeti.

Prvič v tej grozoviti vojni prišlo je italijansko bojno letalo na Spodnje Štajersko. Posrečilo se sovražniku ni, napraviti kako škodo, kajti blizu Maribora je bil njegove

vožnje konec. Cela zadeva se ni natanko pojasnjena; v kolikor je došlo doslej poročil, jih hočemo v naslednjem objaviti:

Ze preteklo sredo ob 3. uri zjutraj je vidilo več oseb velikansko italijansko letalo, ki je došlo čez Pohorje. Neki kmetovalec je trdil, da je videl letalo goreče proti zemlji padati; v bližini Obertäublinga v nekem gozdu blizu Drave je prišlo na zemljo, to pa na mestu, do katerega pridejo domačini le redkokdaj. Mož žalibog ni napravil naznanila, ker je bil v kmetiskem praznovanju prepričan, da je to nekaki „rdeči strah“, ki prihaja iz zraka... Vsled tega so bili italijanski letalci od srede zjutraj pa do četrta popoldne varni pred vsakim zasledovanjem. Čulo se je pozneje eksplozije, bržkone od municije v gorečem letalu se nahajajočih strojnih pušk. V sredo zvečer peljal se je neki prebivalec s čolnom čez Dravo; pri temu je opazil velikansko „Caproni“-letalo, seveda popolnoma sežgano, na nekem uničenem kraju gozda. Letalo je vsled svoje teže in velikosti — le v širokosti meri nad 20 metrov — v gozdu povzročilo ogromna uničenja. Vsled naznanila bivala je v četrtek popoldne neka komisija na lici mesta. Vkljub ure trajajočemu iskanju pod razvalinami letala se ni našlo nobenih mrličov. Bilo je tedaj gotovo, da so zamogli italijanski letalci pobegniti. Tudi nobenih bomb se ni našlo; bržkone so jih letalci že preje odvrgli. V gozdu raztreseno pa se je našlo več aparatov in inštrumentov. Istotako se je našlo neki spis, iz katerega je bilo sledeče razvidno: Letalu je bilo zmanjkalo vode za ohlajenje motorjev; vsled tega so morali letalci priti na zemljo. Potem so letalo zažgali in pobegnili. Težo sovražnega letala si zamore človek že s tem predstaviti, da je imelo tri motorje; osem oseb je bilo treba, da so le enega teh motorjev odnesle. K temu je prišlo še dvoje težkih bencinskih kotljev. Letalo je imelo dva sedeža za pilote in tri za opazovalce. Bilo je torej eno največjih bojnih letal.

Pobegnelim letalcem se ni posrečilo, da bi prišli daleč iz mariborskega okraja. Dne 6. t. m. že jih je prijel žandarmerija v Arnfelsu. Bila sta italijanska oficirja in en podčastnik. Hoteli so bržkone priti na Koroško in od tam čez mejo do svojih čet. Hvala paznosti orožnikov se ta nakana ni posrečila. S tem je prvi obisk italijanskih letalcev na Štajerskem ponesrečen.

Škandalozne afere v francoski zbornici.

Paris, 5. oktobra. (K.-B.) V zbornici je predsednik Deschanel prečital interpelacijo Ponceta o zadevi Bolo in je pripomnil, da je vložena v isti zadevi nadaljna interpelacija poslanca Malvyja. Zbornica je sklenila takojšnjo razpravo.

Malvy je dejal, da hoče obrniti pozornost zbornice na resno dejstvo. Predsednik Poincaré je prejel pismo šef-urednika „Action française“ Daudeta z najbolj nizkotnimi obrekovanji proti Malvyju. To pismo je bilo izročeno ministrskemu predsedniku, ki je o tem obvestil Malvyja. Malvy je izjavil, da ni zadovoljen, da bi se o tem pismu molčalo.

Ministrski predsednik Painleve je dejal, da so obdolžitve proti Malvyju v resnici zelo težke. Malvyja dolže, da že tri leta izdaja Nemčiji vse skrivnosti. Očitajo mu, da je hotel vstopiti v vojni komite, da bi nemškemu armadnemu vodstvu izdal načrt napada na Chemin des Dames.

Zbornica je zahtevala, naj se pismo prebere. Painlove ugotovi zahtevi. V pismu zagotavlja Daudet, da je glede Malvyja in Leynariessa, ravnatelja splošne varnosti, dovolj dokazov za veleizdajo in pravi, da je neobhodno potrebno, da Malvyja takoj izroče vojaškemu sodišču.

Malvy izjavi, da hoče na podlagi uradnega spisa povedati popolno resnico. Obširno je razložil svojo vlogo v zadevi Almereyda kakor tudi svoje odnose do Bonnet Rouge in dejal, da je Briand sporočil svojo sumnjo glede Bonnet Rouge.

Briand je izjavil, da je Malvyju naročil, naj pazi. V takem trenutku mora reči, da je Malvy, ne da bi se kaj obotavljal, odredil, naj se cela zadeva najstrožje preišče.

Več poslancev, ki so preje v Bonnet Rouge sodelovali, je nato podalo razbremenilne podatke.

Viviani je končno izjavil, da pripisuje krivdo drugi pisarni generalnega štaba, ki ni podučila svojega načelnika in se znebila čeka, ker je bila mneja, da ni potrebne podlage za sodno preiskavo.

Malvy je odgovoril, da so tudi v vojnem ministerstvu napravili obilo napak. Vso krivdo so pa hoteli zvaliti na njegovo politiko in delovanje.

Ko je zbornica končala razpravo o interpelaciji Poncet-Malvy o zadevi Bolo je s 315 proti 3 glasovom izrazila zaupnico vladi.

* * *

Bolo-paša, ki je občeval v poslanskih krogih in dajal časopisju velike svote na razpolago, je obdolžen, da je vohunil za Nemčijo. Pred vojsko je imel Bolo 60.000 frankov rente. Med vojsko je tako obogatel, da je „Journal“ podpiral s 5 milijoni franki. Sodišču je bilo znano, da dobiva Bolo zelo visoke svote iz Amerike in Švice. Poslali so nato preiskovalne komisije v obe deželi, da bi poizvedele, odkod prihaja ta denar. V Ameriki so prišli nato, da pošilja denar Bolo nemška banka. Nato so Bolo zaprli v ječo Fresnes. Pariško časopisje obširno poroča o veleizdaji Bolo-paše in trdi, da je dobil 10 milijonov frankov od nemškega zunanega urada. Ker so vlado dolžili, da je varovala Bolo, je bil Painleve prisiljen, da je zahteval v zbornici zaupnico.

Izpred sodišča.

Obešena hoče biti.

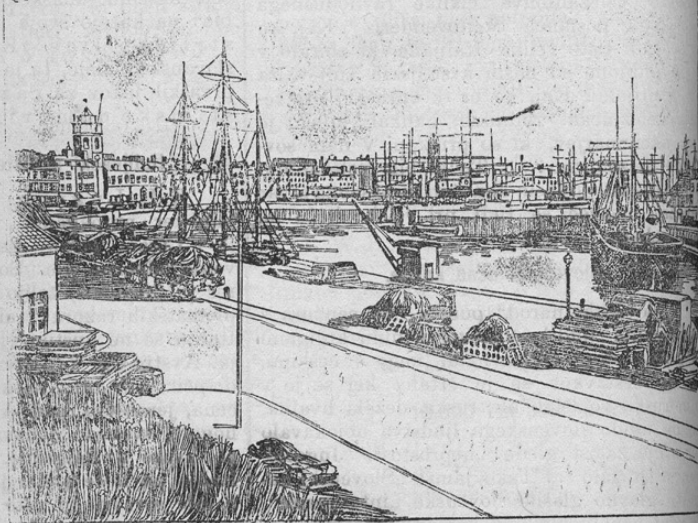
Ességg, 6. oktobra. Tukajšna sodnja obsodila je 20-letno dekle Milko Savlič na smrt in vešalah, ker je bila svojega 3 mesece starega otroka zadušila in malega mrliča v gnojnišnico vrгла. Ko je branitelj naznanil ničnostno pritožbo, skočila je obsojenka pokonci, hitela k sodniški mizi in prosila predsednika sodnije, da naj se ne ozira na braniteljevo pritožbo. Rekla je, da si je svesta svojega zločina, da je zaslužila kazen in da hoče biti vsled tega obešena.

„Copernica“.

Celovec, 3. oktobra. Junija meseca bil je posestnik Kristini Sallinger v Köttschendorfu 1000-kronski bankovec ukraden. Čez nekaj časa je pri nje uslužbena dekla Julijana Bürger pravila, da stanuje v Mörderitschu neka copernica, ki bode ukradeni denar nazaj pripravila. Dekla je bila tja poslana in se je še isti dan s poročilom vrnila, da bode copernica stvar v roke vzela. Ali drugi dan mora iti dekla z njo v mrtvašnico v Friesach, da prinese človeške kosti, ki so za

Dünkirchen.

Na drugem mestu poročamo, da so nemški letalci angleško-francosko trdnjavo Dünkirchen z bombami obmetali in to na tako uničujoči način, da je mesto danes prava razvalina. Bil je to, kakor pravi neko poročilo, najhujši udarec za Angleže, ker so imeli v Dünkirchenu ogromno množino streliva in živeža za flandrijsko svojo armado. Ob tej priliki prinašamo sliko uničenega mesta Dünkirchen.

Dünkirchen

to neobhodno potrebne. Bürger je torej zopet potovala. Ko se je vrnila, dejala je, da mora na mestu tatvine iz voska napravljene venec položiti, v njega tri igle vtakniti; drugo noč bode potem pričelo „strašiti“. In res je Sallinger ponoči slišala tajnostni ropot, ki se je potem vsako noč ponovil. Konečno pa je zasačila deklo, ki je po steni trkala in ropotala. Zdaj je padel sum tatvine na deklo, ki je končno tudi priznala, da je tisočak „najla“. Dekla Bürger je bila zaradi tatvine na 4 mesece težke ječe obsojena.

Razno.

Ignac Rossmann †.

V zadnji številki že smo sporočili tužno vest o smrti velezaslužnega in splošno spoštovanega g. Ignaca Rossmanna v Ptujju. Pokojnik je bil izborni gospodar, odkritostren značaj in delavec do zadnjega trenutka svoje smrti. Bil je hišni lastnik, posestnik, dolgoletni član ptujškega okrajnega zastopa in mestnega sveta, načelnik vinogradniške zadruge, načelnik gostilničarske zadruge, načelnik filijalke zveze kmetijskih združenj itd. Povsod je bil ne samo izborni strokovnjak, marveč tudi neumorno delaven, močan na svojem mestu. Sredi v izvrševanju svoje službe ga je dohitela tudi smrt. Umrli je v 68. letu svojega življenja na srčni kapi. Njegov spomin v vrstah mnogoševilnih znancev in prijateljev pa ne bode izumrl. Lahka mu zemljica!

* * *

Prostost za promet s sadjem. Nakratko smo o tej zadevi že v zadnji številki poročali. V okraju Ptujju, ki ima letos skrajno izdatno sadno žetev, segnjajo večje množine sadja, ker je kmetom pretežavno, naprositi od oblasti prepisano transportno potrdilo. Na drugi strani se je mnogokrat lepo sadje za izdelovanje mošta vporabljal. Vsled tega imajo zdaj mnogi posestniki svojo posodo polno; ni jim mogoče, pričeti z vinsko trgovijo, ker jim ravno primanjkuje posode. Cena sodov so tako narastle, da stane zdaj v sedni Hrvatski 1 liter soda K 1:50 do 2 K. Ptujski okrajni zastop pod načelstvom gosp. Orniga se je vsled tega telegrafično obrnil na e. k. štajersko namestnijo in jo prosil, da naj se pusti prosti promet za sadne množine pod 400 do 500 kg. S to odredbo bi bilo mogoče, rešiti mnogo sadja pred uničenjem in sadje tudi lažje prodajati, pri čemur bi tudi vsled večje ponudbe cena sadja gotovo padla. Kakor rečeno, je ptujski okrajni zastop to zadevo že pred daljšim časom sprožil.

Gozdni požari. Iz Doberne pri Celju se poroča: Dne 1. t. m. pogorel je gozd posestnika Dolšeka v Doberni. Požar so končali vojaki. Dne 2. t. m. se je opazilo